

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Ван Сіге

«Національні традиції

як складова сучасного вокального мистецтва»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво,

галузь знань 02 – Культура і мистецтво

На підставі ознайомлення з науковою концепцією Ван Сіге, втілену в дисертації «Національні традиції як складова сучасного вокального мистецтва», очевидним стає факт, що молоді дослідники ХХІ століття (у даному випадку, іноземні здобувачі з КНР) торують свій науково-дослідницький шлях в умовах усвідомлення значення національних традицій, їхніх спадкоємних зв'язків, що здатне протистояти складній антропологічній кризовій ситуації в культурі сьогодення.

Дослідження специфіки проявів національних традицій у сучасному вокальному мистецтві (див. предмет дослідження) засвідчує оригінальну постановку проблеми рецензованої наукової праці. У цілому своєчасність появи дисертації Ван Сіге зумовлена об'єктивністю сьогоденної ситуації поширення глобалізаційних процесів у світі, нівелювання, почасти, і культурно-естетичного досвіду попередніх поколінь, і неповторності окремої національної культури з її унікальними віковичними традиціями, що зумовлюють зміну системи цінностей і, як наслідок, – культурної парадигми.

У даному випадку, на прикладі рецензованої дисертації, маркується наявна тенденція сучасного музикознавства, яка свідчить про те, що «питання прояву національного у музичному мистецтві залишається доволі гострим і потребує свого вивчення у різних ракурсах» (с. 20 тексту дисертації). Здобувачка об'єктом дослідження обирає **вокальне мистецтво** як рід музичного мистецтва в сучасних умовах культурно-мистецької глобалізації.

Задум дисертації вбачається в спробі досягнення проявів національного у вокальному мистецтві сьогодення у його взаємодії з традиціями академічної музики. Взаємозв'язок виконавства і музичної науки, який увиразнюється у такого типу дослідженнях, набуває особливого виміру, означеного взаємозбагаченням ідей, формуванням спільних шляхів до розкриття проблематики, пов'язаної, у даному випадку, із розумінням специфіки національних традицій як складової сучасного вокального виконавства.

Дисертація Ван Сіге являє собою тип наукового дослідження, що органічно поєднує інтереси музичної теорії та музичної практики і виявляє приналежність до однієї з найбільш актуальних галузей музикознавства – інтерпретології. Дослідники новітньої генерації заявляють про себе в музичній науці, залучаючи власний виконавський досвід як значущу (і переконливу) базу для визначення нових шляхів у вивченні проблематики, пов'язаної з специфікою сучасного вокального мистецтва в умовах культурно-мистецької глобалізації. У даному випадку, йдеться про виконавську складову представленої проблеми дисертації, що накреслює здійснені перспективи досягнення *національної вокальної традиції* і приваблює ґрунтовним підходом вивчення ключового концепту дослідження.

Тож, обумовлена затребуваністю комплексного обґрунтування явища національної традиції в контексті сучасного вокального мистецтва, безумовна актуальність теми дисертаційного дослідження не піддається сумнівам.

Серед новаційних положень дисертаційної концепції Ван Сіге, на яких наголошує авторка і з якими слід погодитися, вкажемо на наступні.

- Комплексний підхід у вивченні явища національної вокальної традиції, яке постає «як у вигляді національних вокальних шкіл академічного мистецтва, так і у розмаїтті її інших, спеціально актуалізованих проявів може мати соціокультурний, історичний, жанрово стильовий, виконавський виміри» (с. 19), вимагає співмірної методології дослідження. Тож ключовий концепт дослідження *національна вокальна традиція* обґрунтовується здобувачкою як

багаторівневий феномен, що постає складовою вокального мистецтва сьогодення, відтак – унаочнюючи дію не лише комплексного, а й системного підходів у здійсненому дослідженні (див. формулювання одного з шести (sic!) пунктів наукової новизни отриманих результатів у Вступі¹).

- Запропонована дефініція національної вокальної традиції як комплексного поняття, що, зокрема «характеризує систему мистецьких явищ, пов'язаних з правитоками традиційної музичної культури **як ментальним кодом нації** та його проявами у подальшому на всіх рівнях професійної діяльності композитора та виконавця» (с. 176, Висновки).

- Обґрунтування необхідності диференціювання понять «вокальна школа» та «національна вокальна традиція» із визначенням їх супідрядності – співвідношення «як складових сучасного вокального мистецтва в світлі ієрархії композиторської творчості, виконавства, музичної науки» (с. 25 тексту дисертації).

- Розробка й апробація методології аналізу проявів дії національної традиції як складової сучасного вокального мистецтва (у композиторському та виконавському аспектах) на музичних прикладах різних національних культур, різних стилів і різних континентів (Європа і Латинська Америка) в діяхронному вимірі – на певній історичній відстані, утім в єдиному жанровому просторі, виплеканому на національному підґрунті.

- Врешті, інтерпретологічна складова аналітичних підрозділів і сам вибір, без перебільшення, *ексклюзивного* матеріалу (виконавський аналіз творів представників різних національних композиторських шкіл – України й Аргентини, який засвідчує авторський дослідницький підхід і виявляє відповідний рівень заглиблення здобувачки, представниці китайської (!) національної культури, у наукову проблематику), що привертає окремо увагу рецензента як дослідницька окраса дисертації.

¹ «Національну вокальну традицію визначено як **комплексне** поняття, зміст якого охоплює **систему** мистецьких явищ, пов'язаних з правитоками традиційної культури та їхніми подальшими проявами в різних контекстах» (с. 25 тексту дисертації).

Не йдучи шляхом структурного огляду, стисло узагальнимо ключові позиції дослідження Ван Сіге «Національні традиції як складова сучасного вокального мистецтва» у викладі ряду положень, що постали внаслідок знайомства з рецензованим текстом дисертації.

Імпонує обраний виклад концепції дисертації, що підкорюється внутрішньому алгоритму і втілений у тричастинній структурі. Від методологічних засад та історіографічного компендіуму дослідження ключового концепту – національної вокальної традиції – у сучасному музикознавстві (Розділ 1), послідовно «розгортається» дослідницька концепція у вивченні української національної «картини світу» у вокальній музиці, в тому числі, на прикладах вибраних солоспівів фундатора української професійної музики Миколи Лисенка (Розділ 2) та специфіки проявів національних традицій у вокальному мистецтві на прикладі творчості класика ХХ століття, аргентинського композитора Альберто Хінастери (Розділ 3).

Висновки дисертації є ґрунтовними і переконливими: у змістовно-насиченому, щільному тексті простежується чітка послідовна логіка наукової думки за принципом структурування результатів дисертації.

Здобуті наукові результати забезпечують цінний вихід дослідження на рівень визначення тенденцій розвитку вокального мистецтва та виконавства сьогодення як таких, що увиразнюють «підкреслено національний “профіль” музично-культурного ландшафту певної країни через мовно-інтонаційні, жанрово-стильові та змістовно-концептуальні якості та ознаки композиторської та виконавської творчості» (с. 177). І, далі, вивершує дослідження висновок: «У такий спосіб проявляється закономірна тенденція, зворотна означеному процесу міжкультурної глобалізації» (там само).

Звернемо увагу і на список використаних джерел, в якому 60 показчиків опрацьованих першоджерел (із загальної кількості – 208) є іншомовними.

Статті, надруковані за темою дисертації (три наукові статті у спеціалізованих фахових виданнях України) повністю відбивають зміст та відповідні структурі дисертації.

При знайомстві з текстом дослідження Ван Сіге у рецензента постало наступне термінологічне **запитання**, що покликане прояснити концептосферу дисертації в цілому:

У тексті дисертації фігурують поняття «співацька школа», «співоча школа», «вокальна школа». А ще є вираз «мистецька школа». Всі ці поняття є синонімами чи ні? Поясніть, будь ласка.

В якості **зауважень** стилістичного ґатунку, що не впливають на достойний науковий рівень і позитивне враження рецензента, вкажемо на окремі прикрі технічні одруківки, що зустрічаються на сторінках тексту. Приміром:

с. 98 – у назві міста Рівне;

сс. 102–103 – М. Лисенко не є «серед видатних прізвищ XVIII століття»;

с. 103 – «П. Ніжинський», замість П. Ніщинський;

с. 117 – «мелодійного діапазону» та деяких інших).

В якості **побажання**:

на думку рецензента, теоретичну базу дослідження збагатила б монографія Кузик В. *Українська лірична пісня. Київ, 1980. 112 с.*, враховуючи значущість відповідного жанру у концепції дисертації.

Усі висловлені зауваження, побажання та запитання не знижують наукової цінності виконаної дисертації.

Отже, після ознайомлення з текстом дисертації «Національні традиції як складова сучасного вокального мистецтва» Ван Сіге, представлену на здобуття ступеня доктора філософії і подану до захисту до разової ради ХНУМ імені І.П. Котляревського, можемо констатувати, що дисертація є самостійним, завершеним й оригінальним дослідженням. Його зміст, структура, заявлені актуальність теми, наукова новизна отриманих результатів, теоретико-практичне значення, а також результати, викладені у Висновках, слугують переконливими підставами для визнання праці такою, що відповідає чинним вимогам пп. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Авторка дисертації Ван Сіге заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри інтерпретології
та аналізу музики Харківського
національного університету
мистецтв імені І.П.Котляревського,
доцент

І.А. Романюк